

Rapport ad hoc-commissie Wetenschappelijke Integriteit Tilburg University

Prof. Dr. Ton Hol, hoogleraar aan de Universiteit Utrecht (voorzitter)

Prof. Dr. em. Léon de Caluwé (VU) (tevens consultant)

Dr. Frans Brom, secretaris van de WRR (leden)

Mr. Renée Thuijls, (Tilburg University) (secretaris van de commissie)

24 februari 2017

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Opdracht van de commissie	2
3	Werkwijze van de commissie	3
4	Bevindingen van de commissie	4
5	Conclusies van de commissie	6

1 Inleiding

Naar aanleiding van eerdere vragen gerezen rond een groot aantal proefschriften waarbij promotor xxx van Tilburg University als promotor betrokken is geweest, heeft het College van Bestuur van deze universiteit een ad hoc-commissie (hierna: commissie) ingesteld om een aanvullend onderzoek in te stellen. Dit onderzoek heeft betrekking op de vraag of bij promoties waarbij xxx als promotor betrokken was mogelijk sprake is van schending van normen van wetenschappelijke integriteit.

De ingestelde commissie bestaat uit Prof. Dr. Ton Hol, hoogleraar aan de Universiteit Utrecht (voorzitter), Prof. Dr. em. Léon de Caluwé (VU), tevens consultant en Dr. Frans Brom, secretaris van de WRR (leden). Secretaris van de commissie is Mr. Renée Thuijls (Tilburg University).

2 Opdracht van de commissie

Het College van Bestuur heeft de commissie gevraagd antwoord te geven op de volgende vragen:

1. Is de samenstelling en werkwijze van de promotiecommissies zodanig geweest dat de beoordeling van de wetenschappelijke kwaliteit volgens de ten tijde van de beoordeling geldende regels en de voor het domein gebruikelijke maatstaven heeft plaatsgehad.
2. Kon iedere beoordelingscommissie redelijkerwijs tot de conclusie komen dat het te beoordelen proefschrift toegelaten kon worden tot verdediging van de promotie?
3. Zijn betalingen aan, of zakelijke belangen van, anderen betrokken bij de begeleiding en beoordeling van de proefschriften, zodanig dat dat grond geeft voor twijfel aan de wetenschappelijke integriteit bij de beoordeling van de proefschriften?

Voor de financiële kant van de vraag heeft het College van Bestuur een parallel procedure in gang gezet bij een andere instantie. De commissie heeft daar niet naar gekeken.

3 Werkwijze van de commissie

Ten behoeve van haar werkzaamheden heeft de commissie de beschikking gekregen over een hoeveelheid relevante informatie. Zij ontving een overzicht van promoties waarbij de betreffende persoon als promotor betrokken is geweest. Tevens kreeg de commissie de beschikking over lijsten met leden van de promotiecommissies. Ook werd inzicht verschaft in een aantal financiële transacties met (werkgevers) van leden van de betreffende promotiecommissies. De complete teksten van alle proefschriften werden aangeleverd.

De commissie is vertrouwelijk geïnformeerd over de achtergrond van het door de commissie te verrichten onderzoek.

De bevindingen van de commissie berusten op de hier aangegeven informatie. Gelet op het vertrouwelijke karakter van het onderzoek was de commissie niet in de gelegenheid om betrokkenen te horen en het beginsel van hoor en wederhoor toe te passen.

De commissie heeft zich in haar onderzoek primair gericht op de vraag of sprake is of kan zijn van enig handelen in strijd met normen van wetenschappelijke integriteit. De commissie meent dat hierbij in het bijzonder het beginsel van onafhankelijkheid en onpartijdigheid aan de orde is. Bij de beoordeling van de proefschriften moet men zich laten leiden door de vraag naar (voldoende) wetenschappelijke kwaliteit en niet door andere belangen, zoals financiële belangen.

De onderzoekscommissie was niet in staat alle van de in totaal XXX proefschriften te bestuderen. Zij heeft daaruit echter, beredeneerd, niettemin een ruime selectie gemaakt. Daarbij heeft de onderzoekscommissie in de eerste plaats gekeken naar het moment waarop het aantal promoties onder begeleiding van de betrokkene significant is gestegen. Voorts heeft de onderzoekscommissie zich bij de selectie laten leiden door de samenstelling van de betreffende promotiecommissies en eventuele financiële vergoedingen die zijn gegaan naar leden van deze commissie. Tevens is gelet op het onderwerp van het promotieonderzoek. Wanneer niet op voorhand duidelijk was of bij de promotor voldoende expertise aanwezig was voor een goede begeleiding daarvan, was dit voor de commissie tevens aanleiding het betreffende proefschrift te lezen. Een en ander komt erop neer dat de onderzoekscommissie zich in haar onderzoek heeft beperkt tot de XXX proefschriften. Unaniem heeft de commissie XXX proefschriften uitgekozen voor nadere bestudering.

Deze XXX proefschriften zijn door de commissie grondig gelezen. Daarbij heeft de commissie getoetst of de betreffende dissertaties van een voldoende wetenschappelijk niveau waren om op basis daarvan aan de betreffende kandidaten het doctoraat te verlenen. Bovendien heeft de commissie gelet op scherpthe van de probleemstelling, verbinding met de lopende wetenschappelijke discussies, toegepaste methode en onderbouwing van de uitkomsten van het onderzoek. Tevens is gelet op verwerking van bronnen en schrijfstijl.

4 Bevindingen van de commissie

De commissie heeft een aantal zaken geconstateerd. Het betreft hier in alle gevallen promotieonderzoeken van niet aan de universiteit verbonden professionals, in veel gevallen aan het eind van hun carrière. Het onderzoek van de betrokken onderzoekers wordt dan ook in sterke mate gevoed door de eigen ervaringen binnen het professionele werk. In veel gevallen is er sprake van rolvermenging van actor en onderzoeker.

De commissie heeft echter ook vastgesteld dat de promovendi steeds hun bevindingen verantwoorden, of trachten te verantwoorden, binnen een schema van wetenschappelijke theorievorming en methode. De proefschriften zijn over het algemeen goed leesbaar en duidelijk is dat de promovendi veel werk hebben verzet.

De commissie is echter kritisch over het niveau van veel van de proefschriften. De vraagstelling was vaak zeer ruim en abstract, alsof deze achteraf nog was toegevoegd. Methodes werden niet steeds goed uitgewerkt en/of gevolgd. Case studies namen vaak veel ruimte in zonder dat de keuze daarvoor helder was onderbouwd en/of de relatie tussen de verschillende cases duidelijk werd gemaakt. De case studies sloten vaak nauw aan bij de professionele ervaring van de promovendus, met een bijbehorend – en beperkt onderkend- risico op bias. De conclusies laten zich vaak moeilijk generaliseren waardoor de wetenschappelijke meerwaarde beperkt was, zo niet ontbrak. In enkele gevallen beperken deze zich tot aanbevelingen om meer onderzoek te doen.

Hierbij valt bovendien op dat:

- het grote aantal promoties in een relatief korte tijdspanne is gerealiseerd;
- zich beperken tot buitenpromovendi;
- de onderwerpen van de promoties niet evident op het terrein van de expertise van de promotor(en) lagen.
- de betreffende proefschriften, alsmede het eigen onderzoek van de betrokken promotor, niet waren ingebed in een onderzoekscontext (zoals onderzoeksprogramma of onderzoeksschool) waarop interne of externe kwaliteitszorg (zoals visitaties) van toepassing is.

Alhoewel de commissie niet heeft geconstateerd dat een of meerdere van de proefschriften een doctoraat niet rechtvaardigen, oordeelt zij dat het geheel (bij elkaar) van onvoldoende kwaliteit is voor één onderzoeksgroep of leerstoel. Naar het oordeel van de commissie gaat het om te veel 'bespreekgevallen' en dat maakt dat er gereede twijfel kan zijn of een promotiebeleid dat hieruit valt af te leiden beantwoordt aan normen voor wetenschappelijke kwaliteit. Mogelijk (deels) gedreven door het financieringsmodel van het universitaire onderzoek is er (teveel) water bij de wijn gedaan en is er in ieder geval sprake van wat tegenwoordig 'questionable research practice' wordt genoemd.

Voor verdergaande conclusies vindt de commissie echter onvoldoende steun in al hetgeen waarvan zij kennis heeft kunnen nemen. Weliswaar wekken sommige feiten de schijn van partijdigheid. Zo is een beperkt aantal hoogleraren en gepromoveerden als beoordelaar of (co-) promotor bij meerdere promoties van xxx betrokken. Er vonden in verschillende gevallen financiële transacties plaats voor geleverde (begeleidings-)werkzaamheden door betrokken wetenschappers en derden. Betalingen werden gedaan aan de universitaire instelling van de betrokken wetenschapper, maar in een enkel geval ook aan diens eigen onderneming.

Hier staat tegenover dat de commissie kan vaststellen dat door promotoren en andere betrokkenen tijd is geïnvesteerd om de proefschriften op niveau te brengen. Uit de Voorwoorden van de promovendi valt af te leiden dat tijd is gestoken in de begeleiding, men heeft de promovendi wel degelijk ondersteund bij de ontwikkeling van de theoretische kaders en methodische aanpak. Er is in een enkel geval geïnvesteerd in statistische uitwerkingen. Bovendien was de samenstelling van de promotiecommissies niet uitsluitend eenzijdig van aard en is er geen reden voor de commissie te twifelen aan de integriteit van de leden van de promotiecommissies. Weliswaar is naar het oordeel van de commissie bij de door haar gelezen proefschriften sprake van (teveel) bespreekgevallen, zij heeft echter geen aanwijzingen dat de individuele commissies te lichtvaardig over de proefschriften hebben geoordeeld. Bovendien heeft de commissie geen relatie kunnen vaststellen tussen eventuele financiële vergoedingen van bij de begeleiding-/beoordeling van de proefschriften betrokkenen en de kwaliteit van de betreffende wetenschappelijke werken. Anders gezegd: de commissie heeft geen aanwijzing dat financiële belangen doorslaggevend zijn geweest bij de goedkeuring van proefschriften.

5 Conclusies van de commissie

Samenvattend komt de onderzoekscommissie tot de volgende conclusies als antwoord op de vragen van het College van Bestuur.

1. Ten aanzien van de vraag of de samenstelling en werkwijze van de promotiecommissies zodanig is geweest dat de beoordeling van de wetenschappelijke kwaliteit volgens de ten tijde van de beoordeling geldende regels en de voor het domein gebruikelijke maatstaven heeft plaatsgehad
  - a. is de commissie van oordeel dat de samenstelling en werkwijze van de promotiecommissies zodanig is geweest, dat de wetenschappelijke kwaliteit in beginsel was gewaarborgd.

2. Ten aanzien van de vraag of iedere beoordelingscommissie redelijkerwijs tot de conclusie kon komen dat het te beoordelen proefschrift toegelaten kon worden tot verdediging van de promotie
  - a. heeft de commissie niet kunnen nagaan hoe de beoordelingscommissies in concreto tot hun conclusie zijn gekomen;
  - b. is de commissie van oordeel dat zeker sprake is geweest, of had moeten zijn van deliberatie binnen de promotiecommissies over de vraag of aan de vereisten voor het verlenen van het doctoraat ook daadwerkelijk was voldaan;
  - c. is de commissie van oordeel dat er echter geen of onvoldoende aanwijzingen zijn dat in individuele gevallen het doctoraat onterecht is verleend.

3. Ten aanzien van de vraag of betalingen aan, of zakelijke belangen van, anderen betrokken bij de begeleiding en beoordeling van de proefschriften, zodanig zijn dat dat grond geeft voor twijfel aan de wetenschappelijke integriteit bij de beoordeling van de proefschriften
  - a. heeft de commissie geen verband kunnen leggen tussen de kwaliteit van de betreffende proefschriften en waargenomen financiële transacties waarbij leden van de promotiecommissies (of hun werkgevers) betrokken waren;
  - b. is de commissie van oordeel dat, alhoewel er redenen geweest kunnen zijn om (uiteindelijk) de betreffende doctoraten op basis van de verdedigde proefschriften te verlenen, in casu sprake is van een praktijk die zou moeten worden voorkomen;
  - c. sluit de commissie niet uit dat de financieringssytematiek van het universitaire onderzoek in deze door de commissie onderzochte casus heeft geleid tot een promotiecultuur, waarbij kwantiteit voorrang leek te hebben boven kwaliteit.

Concluderend vindt de commissie dat er geen of onvoldoende aanwijzingen dat promotoren, promotiecommissies of leden van die commissies in zodanige mate hebben gehandeld in strijd met de beginselen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid, dat zou kunnen worden gesproken van inbreuk op normen van wetenschappelijke integriteit.

Wel is de commissie van mening dat er sprake is van wat tegenwoordig een 'questionable research practice' wordt genoemd. De commissie is dan ook van mening dat voorkomen moet worden dat in de toekomst opnieuw een praktijk ontstaat waarin relatief veel wetenschappelijk zwakke proefschriften door een beperkte hoeveelheid mensen (begeleiders en leden van promotiecommissies) beoordeeld worden. De onderzoekscommissie constateert dat recente wijzigingen van het promotiereglement, onder meer de eis van twee promotores per proefschrift, aan het voorkomen van zo'n nieuwe praktijk bijdragen. Wellicht zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk. Advies daarover valt echter buiten de aan de commissie verleende opdracht.